

Průvodce po recentních taxonomických novinkách v bryologii. 3

Guide to recent taxonomic changes in bryology, 3

Jan Kučera

Jihočeská univerzita, Přírodovědecká fakulta, Katedra botaniky,
Branišovská 1760, CZ-370 05 České Budějovice, e-mail:
kucera@prf.jcu.cz

Tentokrát je rubrika na novinky poněkud chudší, avšak zcela při starém všechno ani tentokrát nezůstalo.

Nová jména pro dříve známé druhy. Některá jména se mohou měnit tak, že se vrátíme k dříve používanému jménu. To je případ allodiploidního druhu rašeliníku ze sekce *Subsecunda*, který byl v posledních seznamech střídavě uváděn jako *S. auriculatum* nebo *S. denticulatum*. *S. denticulatum* je starší jméno, ovšem typ nebyl jednoznačně přiřaditelný k současně rozeznávaným druhům, proto se často používalo jednoznačnější, ale novější jméno *S. auriculatum*. Nyní však Hassel et al. (2025) situaci vyřešili epitypifikací (přiřazením jednoznačně identifikovatelné položky k historickému typu) staršího jména, proto napříště budeme pro druh používat (opět) jméno *S. denticulatum*. V článku se autoři pokoušejí i objasnit morfologické rozdíly mezi tímto druhem a dalším naším allodiploidním druhem komplexu, *S. inundatum*, a uvádějí i nový klíč pro evropské druhy sekce, zatím jsem však nebyl s určováním úspěšnější než dříve. Druhá novinka se týká druhu, který většina z nás zná jako *Neckera crispa*, v posledních 15 letech se však postupně prosadilo vydělení do rodu *Exsertotheca*. Ochyra et al. (2025) nedávno zjistili, že pro tento segregátní rod existuje starší jméno, *Rhystophyllum*, proto kdo chce rod rozlišovat, měl by používat jméno *Rhystophyllum crispum*. Zcela nezbytné to však není, je možné rod *Neckera* chápat i široce, jako to činí Blockeel et al. (2021), pak je ovšem do pojetí nutné zahrnout i obvykle rozeznávané a morfologicky poměrně odlišné rody *Leptodon* a *Forsstroemia* (srv. Olsson et al. 2011).

Nové druhy u nás a u sousedů. Další dva druhy, objevené na našem území v roce 2025, byly *Didymodon tophaceus* subsp. *erosus* a *Grimmia arenaria*; pokud mohu do přehledu přidat také Slovensko, tak ještě *Jochenia protuberans* (Wilbraham et al. 2025). *Didymodon* byl popsán jako druh relativně nedávno (Jiménez & Guerra 2004). Podobá se do značné míry drobnějším formám druhu *D. tophaceus*, nověji jsme však zjistili, že jeho odlišení od tohoto druhu na morfologické i molekulární úrovni je komplikovanější, než se zdálo, proto jsme tento taxon i u nás rovněž nedávno objevený *Didymodon sicculus* navrhli rozlišovat pouze jako poddruhy druhu *D. tophaceus* (Kučera et al. 2018). Oproti subsp. *tophaceus* snáší subsp. *erosus* větší sucho, podobně jako subsp. *sicculus*, ale nevyža-

duje slané půdy, spíše bývá nalézán na mírně ruderalizovaných místech, kde kolonizuje nově obnaženou zem. O nálezu *Grimmia arenaria* na vrchu Klíč píšeme podrobněji ve zprávě z loňských bryodnů v Lužických horách. *Jochenia protuberans* je novější jméno (viz Kučera et al. 2019) pro druh se starším synonymem *Hypnum pallescens* var. *protuberans*, který však svým habitem připomíná spíše drobné *Campylium*. Nápadná podobnost dokonce vedla k tomu, že v předchozích třech verzích checklistu, včetně té poslední z roku 2012, byl druh uváděn pod jménem *Campylophyllum* či *Campylidium sommerfeltii*, což však je jiný, podobný, ale nepříbuzný druh (se současným jménem *Campylophyllopsis sommerfeltii*). Ten se u nás vyskytuje také, ale prokázat se ho zatím recentně podařilo na jediné lokalitě v Beskydech, v NPR Salajka, revize historických sběrů bohužel zatím chybí.

Kromě Slovenska si dovolím zabrousit i do sousedního Saska, kde pouhých 13 kilometrů od naší hranice, na severním okraji Saského Švýcarska, byl našim drážďanským kolegou Frankem Müllerem objeven mech známý doposud pouze z Japonska a Kurilských ostrovů (Müller et al. 2025). Přes zdánlivou neuvěřitelnost takové zprávy není úplně nepochopitelné, že dokázal dlouho unikat správnému pojmenování. Druh vypadá jako mírně nedovyvinuté *Amblystegium serpens*, některými znaky jako *Serpoleskea confervoides*, ale tvoří gemy podobné druhu *Platydictya jungermannioides*. Jako první druh prokazatelně sbírali v Japonsku A. Noguchi a S. Hattori, popsal jej však až o více než 20 let později H. Kanda pod jménem *Platydictya hattorii*. Druh byl považován za japonského endemita a v novější době nebyl nikdy znovu dokladován. Nezávisle na tomto nálezu našli druh nedávno na jednom místě kurilského ostrova Šikotan V. E. Fedosov s A. V. Shkurkem; protože vůbec netušili, jak druh určit, ale měli k dispozici molekulární laboratoř, rostlinu osekvenovali a zjistili, že patří mezi *Amblystegiaceae*. Vzhledem k tomu, že u těchto rostlin se nepodařilo charakteristické gemy najít, podobnost s dříve popsanou *Platydictya hattorii* zůstala skryta a druh tak byl popsán podruhé jako *Microamblystegium saxicola* (Fedosov et al. 2021). Protože jsem se na popisu shodou okolností podílel, napadlo mě, že se může vyplatit nezahodit, ale raději osekvenovat podobně vypadající neurčený mech, který Frank nedávno znovu sebral na lokalitě, kde jej sbíral již před 20 lety. Přestože jsem očekával spíše obvyklejší výsledek, že se bude jednat o neobvyklou formu jednoho z pravděpodobných druhů, případně třeba i zcela nový druh či rod čeledi (podobných případů bylo recentně více, např. z Francie popsaná *Arvernella*), potvrdila se nakonec ta nejméně pravděpodobná varianta identity s domnělými východoasijskými endemity, proto správné jméno musí být nová kombinace *Microamblystegium hattorii*. Podobná disjunkce je fytogeograficky samozřejmě extrémně nepravděpodobná, proto si prosím v článku druh dobře prohlédněte, ať můžeme v jednom z příštích čísel reportovat další nový druh z našeho území.

LITERATURA

- Blockeel T. L., Bell N. E., Hill M. O., Hodgetts N. G., Long D. G., Pilkington S. L. & Rothero G. P. (2021): A new checklist of the bryophytes of Britain and Ireland, 2020. – *Journal of Bryology* 43: 1–51.
- Fedosov V. E., Ignatova E. A., Fedorova A. V. & Kučera J. (2021): *Microamblystegium* – a new genus of Amblystegiaceae from Shikotan Island (South Kurils, Russian Far East). – *Arctoa* 30: 417–424.
- Hassel K., Kyrkjeide M. O., Bengtson F., Meleshko O. & Flatberg K. I. (2025): Nomenclatural inconsistencies in European species of *Sphagnum* subgen. *Subsecunda* with typification of *Sphagnum denticulatum* Brid. and *S. inundatum* Russow. – *Lindbergia* 2025(1), doi: 10.25227/linbg.027383.
- Jiménez J. A. & Guerra J. (2004): *Didymodon erosus* sp. nov. (Musci, Pottiaceae) from the Iberian Peninsula. – *Nova Hedwigia* 78: 501–506.
- Kučera J., Blockeel T. L., Erzberger P., Papp B., Soldán Z., Vellak K., Werner O. & Ros R. M. (2018): The *Didymodon tophaceus* Complex (Pottiaceae, Bryophyta) Revisited: New Data Support the Subspecific Rank of Currently Recognized Species. – *Cryptogamie Bryologie* 39: 241–257.
- Kučera J., Kuznetsova O. I., Manukjanová A. & Ignatov M. S. (2019): A phylogenetic revision of the genus *Hyprnum*: Towards completion. – *Taxon* 68: 628–660.
- Müller F., Inoue Y., Fedosov V. E. & Kučera J. (2025): The genus *Microamblystegium* (Amblystegiaceae) new for the moss flora of Europe, and *Microamblystegium hattorii* comb. nov. – *Journal of Bryology*, online first, doi: 10.1080/03736687.2025.2596493
- Ochyra R., Plášek V. & Brinda J. C. (2025): Taxonomic and nomenclatural history of *Neckera* (Bryophyta, Neckeraceae), including reinstatement of *Rhystophyllum*, the correct name for a segregate of this genus. – *PhytoKeys* 267: 59–80.
- Olsson S., Enroth J., Buchbender V., Hedenäs L., Huttunen S. & Quandt D. (2011): *Neckera* and *Thamnobryum* (Neckeraceae, Bryopsida): Paraphyletic assemblages. – *Taxon* 60: 36–50.
- Wilbraham J., Ali Sk. N., Alvarez D. J., Álvaro-Alba W. R., Bednarek-Ochyra H., Castaño N., Cedrés-Perdomo R. D., Chavan S. J., Del Olmo D. G., Hodgetts N. G., Jasprica N., Kanade M. B., Kartasheva A. S., Kučera J., Lavocat-Bernard E., O'Leary S. V., Mamontov Y. S., Maneesha K., Manju C. N., Mir-Rosselló P. M., Müller F., Oliveira-da-Silva F. R., Osorio F., Oyarzún-Contreras L., Parnikoza I., Sabovljević M. S., Sajitha M. S., Sayanth M. P., Schäfer-Verwimp A., Shete R. S., Singh D., Suárez G. M., Szűcs P., Uribe-Meléndez J., Vilnet A. A., Wangikar H. V., Zander R. H. & Zhuzenova K. A. (2025): New national and regional bryophyte records, 83. – *Journal of Bryology* 47: 319–335.